

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ

**КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА «КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА
АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

(КМАТ ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ)

УХВАЛЕНО

Рішенням Вченої ради
Коледжу хореографічного
мистецтва
«КМАТ імені Сержа Лифаря»

Протокол № 5 від 30.06.2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Коледжу хореографічного
мистецтва «КМАТ імені Сержа
Лифаря»

_____ Вячеслав КОЛОМІЄЦЬ

30 червня 2025 року

**ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ТА МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ ТАНЦЮ (КЛАСИЧНОГО ТА
НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО)**

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
освітнього компонента підготовки бакалавра
III курс**

**галузі знань 02 "КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО"
спеціальності 024 "ХОРЕОГРАФІЯ"**

Київ – 2025

Обговорено та рекомендовано до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін (протокол № 7 від 30.06.2025 р.).

Обговорено та рекомендовано до використання в освітньому процесі на засіданні Навчально-методичної ради КМАТ імені Сержа Лифаря (протокол № 3 від 27.06.2025 р.).

Укладачі:

Бобровник Ю.В., старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін, завідувач відділення народної хореографії Фахового коледжу КМАТ імені Сержа Лифаря;

Прянічніков В.В., старший викладач кафедри хореографічного та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Викладачі:

Нестеров О. М., заслужений артист України, директор Фахового коледжу КМАТ імені Сержа Лифаря, доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін, викладач-методист;

Прянічніков В.В., старший викладач кафедри хореографічного та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Техніка виконання та методика викладання танцю (класичного та народно-сценічного). Робоча програма освітнього компонента підготовки бакалавра. / укладачі: Бобровник Ю.В., Прянічніков В.В. – К.: КМАТ імені Сержа Лифаря, 2025 р. – 56 с.

ЗМІСТ

1. Опис освітнього компонента	4
2. Мета та завдання освітнього компонента	4
3. Програма освітнього компонента	9
4. Структура освітнього компонента	42
5. Теми практичних занять	43
6. Теми індивідуальних занять	44
7. Теми для самостійного опрацювання	44
8. Методи та форми навчання	45
9. Методи та форми контролю	46
10. Оцінювання результатів навчання	47
11. Методичне забезпечення	50
12. Рекомендована література	51
13. Контрольні питання та практичні завдання	54

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість кредитів 1-4 курси – 32 3-й курс - 8 кредитів	Галузь знань 02 Культура і мистецтво Спеціальність 024 Хореографія	Нормативна
		Денна форма навчання
Загальна кількість годин – 960 3-й рік навчання – 240	Перший (бакалаврський) рівень	Рік підготовки
		3-й
		Семестр
		V-VI-й
		Лекції
		12
		Практичні
		124
		Індивідуальні заняття
		8
		Самостійна робота
		96
		Вид контролю: залік V-й сем., екзамен VI – й сем.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 60% / 40%.

2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета: системне оволодіння теоретико-методологічними основами викладання та принципами композиційної побудови хореографічного твору; формування комплексу фахових виконавських компетентностей та розкриття педагогічного потенціалу, необхідних для ефективної професійної діяльності майбутніх керівників та викладачів хореографічних колективів.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- теоретично та практично засвоїти методику викладання елементів та вправ народно-сценічного танцю;
- ознайомити з етнокультурною специфікою хореографічного мистецтва народів світу;
- розвинути навички аналітичного оцінювання творчих процесів у сучасному хореографічному просторі;

- вивчити логіку побудови та закономірності опанування exercise;
- підвищити рівень виконавської культури та технічного арсеналу в межах класичної школи та народно-сценічного танцю;
- навчити алгоритмам побудови навчального заняття, адаптованого під потреби різних вікових груп;
- підготувати до практичного впровадження здобутих знань у майбутній педагогічній та керівній діяльності;
- стимулювати розвиток інтелектуального та креативного потенціалу майбутнього фахівця.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ВО повинні:
знати:

- термінологічну базу хореографічного мистецтва та правила її застосування;
- техніку виконання та методику викладання базових елементів відповідно до етапів підготовки;
- алгоритми аналізу типових помилок та ефективні методичні прийоми їх корекції;
- структуру та послідовність частин екзерсису;
- композиційні принципи побудови навчальних танцювальних комбінацій;
- психолого-педагогічні засоби розвитку професійних та особистісних якостей здобувачів освіти;
- критерії музичного добору та принципи взаємодії хореографа з концертмейстером.

вміти:

- komponувати та якісно демонструвати хореографічний матеріал різного ступеня складності, адаптуючи його до можливостей конкретного колективу;
- діагностувати виконавські помилки, застосовувати дієві методичні прийоми для їх подолання та володіти культурою професійного спілкування;
- здійснювати добір музичного супроводу відповідно до його змісту та працювати в творчому тандемі з концертмейстером;
- трансформувати вивчену танцювальну лексику у цілісні хореографічні образи та розгорнуті композиційні форми.

розуміти:

- концептуальні засади класичного та народно-сценічного танцю як взаємопов'язаних складових професійної хореографічної освіти та їх роль у формуванні цілісної виконавської й педагогічної системи підготовки фахівця;
- закономірності поетапного опанування танцювальної лексики, принципи та логіку побудови навчального процесу з урахуванням вікових, фізіологічних і психолого-педагогічних особливостей здобувачів освіти;

- взаємозв'язок технічної, координаційної та виразної складових виконання хореографічних рухів, а також механізми формування виконавської майстерності;
- значення музичного оформлення як структуро-утворювального та художньо-виразного чинника уроку, принципи синхронізації музичної та рухової форм, особливості професійної взаємодії викладача з концертмейстером;
- методичні принципи побудови танцювальних комбінацій, етюдних форм і цілісних хореографічних композицій відповідно до навчальних, виховних та художніх завдань;
- специфіку стилістики, манери виконання та образно-пластичної мови класичного та народно-сценічного танцю.

Опанування освітнім компонентом сприяє формуванню наступних компетентностей:

Спеціальні компетентності (СК):

СК04. Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).

СК05. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

СК06. Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.

СК07. Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

СК12. Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

СК13. Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.

СК14. Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

СК15. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проєкту.

Опанування освітнім компонентом сприяє наступним **результатам навчання:**

ПР09. Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПР10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

ПР12. Відшуковувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.

ПР15. Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.

ПР17. Мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти.

ПР18. Знаходити оптимальні підходи до формування та розвитку творчої особистості.

ПР19. Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу.

ПР20. Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.

Узгодження змісту освітнього компонента з програмними результатами навчання (ПР) та спеціальними компетентностями (СК)

Розділ освітнього компонента	ПР	СК	Відображення в змісті розділу
РОЗДІЛ 9. Послідовність ускладнення exercise з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти	ПР12, ПР15, ПР18	СК12, СК13	Розділ спрямований на поетапне ускладнення технічного матеріалу з урахуванням вікових та психофізіологічних особливостей здобувачів освіти, застосування педагогічно доцільних методик навчання та розвитку рухових і творчих здібностей.
РОЗДІЛ 10. Методичні підходи до планування та викладання уроку народно-сценічного танцю	ПР15, ПР17, ПР18	СК05, СК07, СК12	Зміст розділу передбачає опанування методичних підходів до планування уроку народно-сценічного танцю, використання міждисциплінарних зв'язків, творчого підходу та сучасних педагогічних технологій у викладацькій діяльності.
РОЗДІЛ 11. Методика виконання та викладання обертових рухів	ПР09, ПР19, ПР20	СК04, СК14	Розділ забезпечує формування точності виконання обертових рухів, володіння професійною термінологією, удосконалення виконавських прийомів та технічної майстерності у процесі професійної підготовки.
РОЗДІЛ 12. Вдосконалення уроку народно-сценічного танцю	ПР12, ПР15, ПР17	СК06, СК07, СК12	Розділ орієнтований на аналіз і корекцію структури уроку народно-сценічного танцю, впровадження інноваційних освітніх технологій, підвищення ефективності навчального процесу та якості викладання.

Пояснення

Зміст освітнього компонента «Техніка виконання та методика викладання танцю (класичного та народно-сценічного)» структуровано за розділами, що відображають логіку поетапного формування виконавських, педагогічних і методичних компетентностей здобувачів освіти. Узгодження розділів із програмними результатами навчання та спеціальними компетентностями забезпечує цілісну підготовку майбутніх фахівців до виконавської, викладацької та концертно-сценічної діяльності, поєднуючи технічну майстерність, методичну обґрунтованість і художню виразність у професійній практиці.

3. Програма освітнього компонента

РОЗДІЛ 9. Послідовність ускладнення exercise з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти.

Тема 45. Основні форми port de bras.

Поняття та значення port de bras. Шість твердо встановлених форм port de bras – методика виконання та етапи вивчення.

Особливості комбінування виконання рухів класичного танцю з різноманітними port de bras.

Port de bras як preparation до tours в великі пози.

Виконання різноманітних форм port de bras на середині залу та біля станка.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок злитного руху рук при зміні позицій. Засвоєння етапів вивчення port de bras.

Завдання

1. Виконати основні форми port de bras.
2. Виконати комбінацій з port de bras як preparation до tours в великі пози.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати яку роль відіграє port de bras у створенні художнього образу в класичному танці?
2. Скласти комбінацію на різноманітні port de bras.
3. Досягти плавності та злитності виконання основних форм port de bras.

Питання для самоперевірки

1. Що означає термін port de bras?
2. Які основні правила виконання port de bras?
3. Які помилки найчастіше трапляються при виконанні port de bras?
4. Яка роль port de bras в розвитку координації?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахеян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККіМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л.. 2003. – 160 с.

7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 46. Значення та різновид temps lie.

Поняття temps lie. Правила вивчення та методичні рекомендації виконання temps lie. Музичний супровід та музична розкладка виконання temps lie. Значення temps lie у системі хореографічного виховання.

Різновиди форм temps lie:

- temps lie par terre;
- temps lie par terre з перегибом корпусу;
- temps lie на 90*;
- temps lie з pirouettes;
- temps lie з tour lent;
- temps lie sauté.

Виконання різноманітних форм temps lie на середині залу.

Практичне заняття

Мета: набуття вміння переносу центру ваги тіла з одної ноги на іншу. Засвоєння етапів вивчення temps lie.

Завдання

1. Виконати temps lie par terre та temps lie par terre з перегибом корпусу.
2. Виконати temps lie на 90*.
3. Виконати temps lie з pirouettes.
4. Виконати temps lie з tour lent.
5. Виконати temps lie sauté.

Індивідуальне заняття

Мета: удосконалення техніки виконання різноманітних форм temps lie.

Завдання

1. Відпрацювати узгодженість рухів всіх частин тіла при виконанні temps lie.
2. В процесі реалізації temps lie розвинути плавність виконання.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати значення temps lie при опануванні розділів «Adagio» та «Allegro».
2. Визначити основні особливості виконання temps lie.
3. Відпрацювати активний перехід із пози в пози при виконанні різноманітних форм temps lie.

Питання для самоперевірки

1. Що означає термін temps lie?
2. Які основні завдання виконання temps lie?
3. Як змінюються форми temps lie в процесі навчання?
4. Чому важливо опрацьовувати temps lie на всіх етапах навчання від початкового до професійного рівня?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахемян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахемян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів ЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 47. Основні танцювальні кроки.

Поняття pas de bourrée. Етапи вивчення, правила виконання та методичні рекомендації виконання pas de bourrée. Використання pas de bourrée в побудові танцювальних комбінацій всіх розділів уроку класичного танцю.

Різновиди pas de bourrée:

- pas de bourree без переміни ніг та з переміною ніг;
- pas de bourree dessus-dessous;
- pas de bourree ballotte;
- всі види pas de bourree en tournant.

Виконання вправ та танцювальних комбінацій для опанування техніки виконання pas de bourree біля станка та на середині залу.

Практичне заняття

Мета: визначення ролі pas de bourrée в класичному танці. Відпрацювання координацію ніг, рук та корпусу. Засвоєння етапів вивчення pas de bourrée.

Завдання

1. Виконати pas de bourree з переміною ніг біля станка на середині залу.
2. Виконати pas de bourree dessus-dessous та pas de bourree ballotte;
3. Виконати всі види pas de bourree en tournant.

Завдання для самостійної роботи

1. Засвоїти основні види pas de bourrée та визначити його застосування у танцювальних комбінаціях.
2. Проаналізувати значення pas de bourrée в структурі класичного танцю.
3. Досягти чіткості виконання sur le cou-de-pied під час реалізації різноманітних форм pas de bourrée.

Питання для самоперевірки

1. Що означає термін pas de bourrée?
2. Які форми pas de bourrée існують?
3. Які правила виконання pas de bourrée?
4. Яка роль pas de bourrée в танцювальних комбінаціях?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахеян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККіМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 48 . Введення півпальців в exercise.

Послідовність та етапи введення півпальців при виконанні рухів та вправ класичного танцю. Методичні правила та зауваження при виконанні battements fondus, battements soutenu, battements frappes, petits battements sur le cou-de-pied, rond de jambe en l'air, battements releves lents та developpees в exercise біля станка та на середині залу на півпальцях.

Практичне заняття

Мета: ознайомити з технікою виконання підйому на півпальці, розвинути силу м'язів стопи опорної ноги, сформувані навички рівноваги та стійкості.

Завдання

1. Виконання підготовчих вправ для введення півпальців в exercise.
2. Виконання основних рухів класичного танцю на півпальцях.
3. Виконання танцювальних комбінацій на півпальцях.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати значення виконання вправ на півпальцях у формуванні сили та стійкості опорної ноги.
2. Проаналізувати можливі помилки при виконанні вправ на півпальцях та шляхів їх корекції.
3. Відпрацювати висоту півпальців при виконанні exercise.

Питання для самоперевірки

1. Що означає термін «півпальці»?
2. Яке значення має робота на півпальцях для опорної ноги?
3. Які правила виконання рухів та вправ на півпальцях?
4. На якому етапі навчання доцільно вводити вправи на півпальцях?
5. Яке значення має введення півпальців для успішного опанування класичним танцем.

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахекян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
3. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
4. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
5. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л.. 2003. – 160 с.
6. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
7. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.

8. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
9. Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 49. Розвиток виразності виконання exercise.

Етапи та послідовність вивчення поз класичного танцю, їх різновид та використання в уроці класичного танцю. Значення правильного засвоєння поз класичного танцю для успішного опанування розділів Adagio та Allegro.

Визначення понять epalmeunt croisee, effacee, ecartee. Вивчення чотирьох arabesque та поз attitude.

Музичне оформлення вправ на вивчення поз класичного танцю.

Практичне заняття

Мета: усвідомлення техніки та стилістики поз класичного танцю, сформувати навички їх виконання.

Завдання

1. Виконання поз класичного танцю пальцями в підлогу.
2. Виконання поз класичного танцю на 90*.
3. Виконати базові рухи класичного танцю в маленьких та великих позах.

Завдання для самостійної роботи

1. Засвоїти основні пози класичного танцю.
2. Проаналізувати класифікації поз класичного танцю.
3. Розвинути виразність виконання рухів класичного танцю в маленьких та великих позах.

Питання для самоперевірки

1. Що означає поняття epalmeunt?
2. Чи відрізняються пози croisee та efface?
3. Яких основних помилок слід уникати під час побудови поз класичного танцю?
4. Як пози класичного танцю впливають на виразність і стилістику рисунка танцювальних комбінацій?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахекян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахекян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах.- 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.

5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Дмитро Клявін, Володимир Прянічников, Людмила Прянічкіна. Класичний танець як культурний код: роль хореографа-постановника в актуалізації традицій. «Актуальні питання гуманітарних наук». Випуск № 90 том 1, 2025 р. с. 154-161. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-1-23>
9. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
10. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
11. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
12. Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.
13. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». - друкується. https://drive.google.com/file/d/1k_-Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFlU9H_F/view?usp=sharing

Тема 50 . Специфіка виконання вправ exercise на 90*.

Етапи та послідовність вивчення рухів класичного танцю на 90*. Особливості вивчення та методичні зауваження при виконанні рухів на 90* біля станка та на середині залу.

Практичне заняття

Мета: ознайомити з технікою виконання рухів класичного танцю на 90*; розвинути силу стегна.

Завдання

1. Виконати battements fondus на 90*.
2. Виконати battements soutenu на 90*.
3. Виконати rond de jambe en l'air на 90*.
4. Виконати demi-rond та grand rond на 90*.

Завдання для самотійної роботи

1. Проаналізувати значення рухів на 90* при опануванні розділів «Adagio».
2. Визначити основні особливості виконання рухів на 90*.
3. Закріпити методично-грамотне виконання рухів на 90*.

Питання для самоперевірки

1. Яка послідовність вивчення рухів на 90*?
2. Які м'язи укріплюються при виконанні рухів на 90*?
3. Які технічні труднощі виникають найчастіше при виконанні рухів на 90?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахеян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах.- 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л.. 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 51. Exercise en tournant як складова частина розвитку координації.

Поняття en tournant. Етапи вивчення, правила виконання та методичні рекомендації виконання рухів en tournant. Значення використання рухів en tournant для подальшого успішного засвоєння техніки класичного танцю. Використання en tournant в побудові танцювальних комбінацій.

Практичне заняття

Мета: розвиток просторової орієнтації при виконанні вправ з поворотом.

Завдання

1. Виконати рухи групи battements en tournant на 1/8, 1/4, 1/2 кола:
 - battement tendus;
 - battement tendus jete;
 - battements fondus;
 - battements soutenu;
 - battements frappes;
 - battements releves lents та developpes;

- grand battement jete.
- 2. Виконати рухи групи ronds en tournant на 1/8, 1/4, 1/2 кола:
 - rond de jam par terre;
 - rond de jam en l'air.

Індивідуальне заняття

Мета: корекція індивідуальних труднощів та вдосконалення техніки виконання рухів en tournant.

Завдання

1. Розвинути узгодженість дій всіх частин тіла при виконанні вправ використовуючи рухи en tournant.
2. Досягти утримання виворотності в процесі реалізації різноманітних рухів en tournant.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте послідовність вивчення виконання рухів en tournant.
2. Проаналізувати значення виконання рухів en tournant.
3. Досягти утримання плечей та стегон в одній площині при виконанні рухів en tournant.

Питання для самоперевірки

1. Що означає поняття en tournant?
2. Які основні принципи виконання рухів en tournant?
3. Які труднощі виникають при виконанні рухів en tournant?
4. Яка послідовність вивчення рухів en tournant?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахеян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАККіМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.

10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

РОЗДІЛ 10. Методичні підходи до планування та викладання уроку народно-сценічного танцю.

Тема 52. Методичні рекомендації щодо складання комбінацій біля станка.

Розуміння складання комбінацій біля станка (exercice) формує навички викладання фахових дисциплін. Для грамотної побудови навчальних комбінацій необхідно знати теоретичну та практичну основу, що відповідає логіці розвитку м'язового апарату та канонам народно-сценічного танцю.

Практичне заняття

Мета: опанувати закономірності структурної побудови танцювальних зв'язок та логіку поєднання елементів.

Завдання

1. Знати принципи поєднання рухів у логічній послідовності.
2. Знати підходи до розподілу фізичного навантаження.
3. Виробити навички самостійного створення exercice залежно від етапу навчання.

Індивідуальне заняття

Мета: вивчити структуру комбінації (затакт, вступ, основна частина, фінал) та правила поєднання рухів.

Завдання

1. Розуміти як скласти комбінацію враховуючи розвиток координації та *épaulement*.
2. Навчитися підбирати музичний матеріал, що відповідає характеру та ритмічній структурі вправи.

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти комбінацію одного руху біля станка.
2. Розробити комбінацію за двома рівнями складності.
3. Проаналізувати навантаження в комбінації *adagio* для учнів 1-го року навчання та 5-го року навчання, обґрунтувавши різницю.

Питання для самоперевірки

1. Яка послідовність вправ у народно-сценічному exercice є загальноприйнятою і чому?
2. Які типові помилки виникають при поєднанні рухів різних груп (наприклад, *ronds de jambe* та *grand battement*)?
3. Як впливає зміна темпу музики на техніку виконання одного й того самого руху?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демещук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
4. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.
5. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
6. Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці. Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 26. С. 309–316. PDF
7. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
8. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
9. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». - друкується. https://drive.google.com/file/d/1k_Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFlU9H_F/view?usp=sharing

Тема 53. Exercise біля станка та комплекс тренувальних вправ на середині зали (третій рівень).

На третьому рівні особливу увагу приділяємо «переходам» між рухами. Вправа не повинна бути статичною; вона має стати коротким танцювальним етюдом. Вивчити складні координаційні поєднання рухів ніг, рук та голови в різних національних характерах.

Практичне заняття

Мета: формування стійких навичок технічного виконання складних елементів народно-сценічного танцю, розвиток академічної манери у поєднанні з

характерними особливостями різних національних шкіл, а також підготовка виконавського апарату до переходу від навчальних вправ до сценічних форм.

Завдання

1. Розвинути витривалість, силу м'язів та еластичність зв'язок у швидких темпах.
2. Удосконалити відчуття ритмічної структури (синкопи, змінні розміри).
3. Виховувати культуру виконання та емоційну виразність, притаманну конкретному народному танцю.

Завдання для самостійної роботи

1. Напрацювати витривалість та силу м'язів в exercise біля станка.
2. Вдосконалити виконання синкопованих рухів.
3. Відпрацювати манеру виконання в заданому характері.

Питання для самоперевірки

1. Як змінюється характер виконання вправи *flic-flac*, якщо ми переходимо від навчального темпу до характерного сценічного?
2. Як розбирати технічно складні синкоповані рухи?
3. Наскільки важливо розуміння особливостей постановки корпусу та рук у різних характерах? Проаналізуйте на двох прикладах.

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демещук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
4. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.
5. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
6. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
7. Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці. Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 26. С. 309–316. PDF

8. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
9. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
10. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». - друкується. https://drive.google.com/file/d/1k_-Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFlU9H_F/view?usp=sharing

Тема 54. Самостійне створення навчальних комбінацій ЗВО.

Створення здобувачами освіти навчальних комбінацій exercise біля станка є ключовим моментом для теоретичної та методичної підготовки майбутніх балетмейстерів та педагогів-хореографів.

Практичне заняття

Мета: формування професійної компетентності здобувача як майбутнього педагога, розвиток його аналітичного та творчого мислення через здатність самостійно моделювати навчальний процес, поєднуючи методичні правила з художнім баченням.

Завдання

1. Поглибити знання про структурні закони побудови комбінації.
2. Вивчити принципи взаємодії хореографічного тексту з музичним матеріалом.
3. Навчитися добирати рухи відповідно до фізіологічних можливостей певної вікової групи або курсу навчання.

Індивідуальне заняття

Мета: сформувати у здобувача навички самостійного конструювання навчального матеріалу.

Завдання

1. Розуміння чіткої методичної задачі для кожної комбінації.
2. Опанувати прийоми варіювання базових рухів через зміну ритму, ракурсу та темпу.
3. Вміти грамотно продемонструвати та прорахувати власну комбінацію.

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти план-конспект однієї вправи біля станка на вибір (назва вправи, рівень складності, музичний супровід, по тактовий розпис рухів).
2. Створити exercise біля станка.
3. Опрацювати типові помилки при складанні власних комбінацій.

Питання для самоперевірки

1. Якими критеріями слід керуватися при виборі темпу та музичного розміру для конкретної вправи?
2. Яка допустима тривалість навчальної комбінації для здобувачів середнього та старшого курсів?
3. Як перевірити, чи не перевантажена комбінація технічними елементами на шкоду якості виконання?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демещук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
4. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.
5. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
6. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
7. Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці. Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 26. С. 309–316. PDF
8. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
9. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
10. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». -

друкується.

https://drive.google.com/file/d/1k_-Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFlU9H_F/view?usp=sharing

Тема 55. Вивчення основних рухів та комбінацій в характері єврейського танцю.

Вивчення рухів єврейського танцю вимагає особливої уваги до манери, специфічної постановки рук та ритмічного малюнка.

Практичне заняття

Мета: оволодіти стилістичними та технічними особливостями єврейського танцю, розвинути навички передачі національного колориту через специфічну пластику рук, корпусу та характерні кроки, а також навчитися поєднувати їх у логічні навчальні комбінації.

Завдання

1. Вивчити базові кроки, опанувати специфічні положення рук та характерні повороти і нахили голови, що виражають особливу емоційність.
2. Зрозуміти координацію рухів «пружинистого» корпусу та чітких ударів ніг з синкопованим ритмом клезмерської музики.
3. Виховати повагу до етнографічних витоків танцю та розуміння його соціального контексту.

Завдання для самостійної роботи

1. Відпрацювати техніку та манеру виконання вивчених рухів.
2. Переглянути відеоматеріал та проаналізувати виконання.
3. Опанувати комбіновані рухи та оберти.

Питання для самоперевірки

1. Які характерні положення рук (позиції) притаманні чоловічій та жіночій партії в єврейському танці?
2. Як взаємодіють плечі та голова при виконанні «штрихових» рухів ногами?
3. У чому полягає основна відмінність «єврейського кроку» від класичного перемінного кроку?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
2. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
3. Зайцев С.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.

4. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
5. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
6. Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці. Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 26. С. 309–316. PDF
7. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PD

Internet-ресурси:

8. Veryovka - Єврейський танець «Хустинка кохання». https://www.youtube.com/watch?v=6EC7rGUN1GI&list=RD6EC7rGUN1GI&start_radio=1
9. Єврейський танець". Заслужений академічний Буковинський ансамбль пісні і танцю ім. А.Кушніренка. https://www.youtube.com/watch?v=JZpTRstv5nM&list=RDJZpTRstv5nM&start_radio=1
10. Fiddler On The Roof': National Tour Cast Gives Epic Performance Of 'To Life' | Access <https://www.youtube.com/watch?v=A1eTtJ1Imjc>

Тема 56. Особливості виконання рухів словацького танцю.

Словацький танець надзвичайно багатий на ритмічні малюнки та акцентовані елементи. Опанувати основні рухи та положення в парі.

Практичне заняття

Мета: розуміти специфічну стилістику словацької хореографії, що поєднує в собі м'якість жіночого ліризму та атлетичну віртуозність чоловічої партії, а також вивчити техніку виконання характерних ударів, стрибків та обертів.

Завдання

1. Засвоїти основні позиції рук та ніг, притаманні словацькому танцю; вивчити техніку виконання складних рухів та дрібних вистукувань.
2. Розвинути силу ніг для високих стрибків та гнучкість корпусу для виконання характерних нахилів.
3. Виховати відчуття ансамблевого виконання та розуміння регіональних відмінностей (Східна Словаччина проти Центральної).

Завдання для самостійної роботи

1. Відпрацювати дрібні вистукування, слідкуючи за тим, щоб верхня частина корпусу залишалася спокійною.
2. Відпрацювати віртуозні плескачі та оберти (чоловіча, жіноча техніка).
3. Порівняйте два відеозаписи танців із різних регіонів та випишіть 3 ключові відмінності в амплітуді рухів рук.

Питання для самоперевірки

1. Опишіть техніку виконання чоловічих ударів (плескачів) — як досягти чіткості звуку?
2. Яку роль відіграє робота колін (м'яка пружинка) у переходах між рухами?
3. Які основні музичні розміри характерні для словацьких танців?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. — К.: ДАККіМ, 2007. — 306 с. PDF
2. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник — Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. — 84с.
3. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. — 416с.
4. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. — Київ : ДАККіМ, 2008. — 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
5. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
6. Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці. Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 26. С. 309–316. PDF
7. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАККіМ, 2023. 219 с. PDF

Internet-ресурси:

8. Veryovka - Словацький танець «Василево цифри»
https://www.youtube.com/watch?v=KMfamMOYbFU&list=RDKMfamMOYbFU&start_radio=1
9. Lúčnica – KARIČKA
https://www.youtube.com/watch?v=8jG7P3NU2aQ&list=RD8jG7P3NU2aQ&start_radio=1
10. Lúčnica – POLKA
https://www.youtube.com/watch?v=IHppEQ4Ku58&list=RDIHppEQ4Ku58&start_radio=1
11. Folklore Ensemble "MAGURA", Slovakia, Triangle Folklore Festival 2016
https://www.youtube.com/watch?v=EIyV2hAgIDg&list=RDEIyV2hAgIDg&start_radio=1

РОЗДІЛ 11. Методика виконання та викладання обертів рухів.

Тема 57. Початок вивчення обертів. Підготовчі вправи до *pirouettes* та *tours*.

Необхідність та послідовність вивчення підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*. Етапи вивчення, методичні рекомендації та зауваження при виконанні підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*.

Різновид підготовчих вправ для засвоєння обертів:

- кроки на місці у повороті на цілій ступні та на півпальцях;
- півоберти (*demi-detourne*) та повний оберт по п'ятій позиції (*demi-detourne*) біля станка та на середині залу;
- *preparation* до *pirouettes* з другої, п'ятої та четвертої позиції на середині залу та з п'ятої позиції біля станка.
- *preparation* до *pirouettes* з прийому *temps releve* біля станка;
- *preparation* до *tours fouette* біля станка.

Виконання підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours* біля станка та на середині залу в «чистому» вигляді та у поєднанні з основними рухами класичного танцю.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок балансу, координації та здатності тримати «квадрат». Засвоєння етапів вивчення підготовчих вправ до обертів.

Завдання

1. Виконати вправи з півобертом та повним обертотом по п'ятій позиції біля станка та на середині залу.
2. Виконати *preparation* до *pirouettes* з другої, п'ятої та четвертої позиції на середині залу та з п'ятої позиції біля станка.
3. Виконати *preparation* до *pirouettes* з прийому *temps releve* біля станка.
4. Виконати *preparation* до *tours fouette* біля станка.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати значення виконання підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours* для подальшого оволодіння технікою обертів.
2. Скласти танцювальну комбінацію на виконання підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*.
3. Досягти стійкості при виконанні *preparation* до різноманітних обертів.

Питання для самоперевірки

1. Що означає терміни *pirouettes* та *tours*?
2. Як формується центр рівноваги у підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*?
3. Як впливає правильне положення рук на якість виконання підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*?
4. Яка послідовність вивчення підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахеян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 58. Pirouettes та tours. Етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.

Послідовність вивчення, правила виконання та методичні рекомендації виконання pirouettes та tours. Використання pirouettes та tours в побудові танцювальних комбінацій всіх розділів уроку класичного танцю.

Різновиди pirouettes та tours:

- pirouettes з другої, п'ятої та четвертої позиції en dehors та en dedans;
- pirouettes en dehors з degage та pirouettes en dedans з coupe-кроку;
- tours chaines;
- pirouettes en dehors та en dedans з прийому temps releve;
- tours fouette.

Виконання pirouettes та tours біля станка та на середині залу в «чистому» вигляді та у поєднанні з основними рухами класичного танцю.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок обертання на одній нозі. Засвоєння етапів вивчення pirouettes та tours.

Завдання

1. Виконати pirouettes з другої, п'ятої та четвертої позиції en dehors та en dedans.

2. Виконати pirouettes en dehors з degage та pirouettes en dedans з coupe-кроку.
3. Виконати tours chaines.
4. Виконати pirouettes en dehors та en dedans з прийому temps releve.
5. Виконати tours fouette.

Індивідуальне заняття

Мета: корекція індивідуальних технічних труднощів при виконанні обертових рухів.

Завдання

1. Відпрацювати точність та стабільність виконання обертових рухів.
2. Досягти збереження балансу та підтягнутість корпусу в процесі реалізації pirouettes та tours.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати класифікацію pirouettes та tours.
2. Скласти комбінацію з використанням обертових рухів.
3. Відпрацювати узгодженість дій всіх частин тіла при виконанні різноманітних pirouettes та tours.

Питання для самоперевірки

1. Які різновиди pirouettes та tours?
2. Які фізичні якості необхідні для успішного виконання pirouettes та tours?
3. Яка послідовність вивчення pirouettes та tours?
4. За яким принципом складається комбінація з pirouettes та tours?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахекян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахекян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.

10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 59. Підготовчі вправи для tours в великі пози.

Послідовність вивчення, правила виконання та методичні рекомендації виконання tours lent та preparation до tours в великі пози. Використання tours lent та preparation до tours в великі пози в побудові танцювальних комбінацій на середині залу.

Різновиди tour lents та preparation до tours в великі пози:

- a la seconde en dehors та en dedans;
- в позах attitude croisee en dehors та effacee en dedans;
- в позах croisee та effacee вперед;
- в позах arabesque en dehors та en dedans;
- в позах ecartee вперед та назад en dehors та en dedans.

Виконання tours lent та preparation до tours в великі пози в «чистому вигляді» та у поєднанні з іншими рухами класичного танцю.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок утримання великих поз класичного танцю з ногою на 90*. Засвоєння етапів вивчення tours lent та preparation до tours в великі пози.

Завдання

1. Виконати tours lent en dehors та en dedans в позі a la second.
2. Виконати tours lent en dehors та en dedans в позах I та III arabesque та attitude.
3. Виконати preparation до tours en dehors та en dedans в позі a la second.
4. Виконати preparation до tours en dehors та en dedans в позах I та III arabesque та attitude.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати класифікацію pirouettes та tours.
2. Скласти комбінацію з використанням обертових рухів.
3. Досягти збереження стійкості при виконанні різноманітних tours lent.

Питання для самоперевірки

1. Що означає термін tours lent?
2. Які правила виконання tours lent?
3. Які основні відмінності виконання tours lent en dehors та en dedans?
4. Яке практичне значення вивчення preparation до tours в великі пози?
5. На якому етапі навчання вивчаємо tours lent та preparation до tours в великі пози?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.

3. Ахекян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККіМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах.- 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 60. Tours в великі пози. Етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.

Послідовність вивчення, правила виконання та методичні рекомендації виконання tours в великі пози. Використання tours в великі пози в побудові танцювальних комбінацій на середині залу.

Різновиди tours в великі пози:

- a la seconde en dehors та en dedans;
- в позах attitude croisee en dehors та effacee en dedans;
- в позах croisee та effacee вперед;
- в позах arabesque en dehors та en dedans.

Виконання tours в великі пози в «чистому вигляді» та у поєднанні з іншими рухами класичного танцю.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок утримання великих поз класичного танцю з ногою на 90* під час оберту. Засвоєння етапів вивчення tours в великі пози.

Завдання

1. Виконати tours en dehors та en dedans в позі a la second.
2. Виконати tours en dehors та en dedans в позах I та III arabesque arabesque та attitude.
3. Виконати tours в великі пози з переходом на pirouettes.

Індивідуальне заняття

Мета: корекція індивідуальних технічних труднощів при виконанні tours в великі пози.

Завдання

1. Відпрацювати навички утримання осі обертання при виконанні tours в великі пози.
2. Сформулювати контрольовану взаємодію рухів голови та рук з метою стабілізації обертання.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати шляхи подолання труднощів при виконанні tours в великі пози.
2. Скласти комбінацію з використанням tours в великі пози.
3. Досягти точності виконання заданої пози при виконанні tours в великі пози.

Питання для самоперевірки

1. Як класифікуються tours в великі пози?
2. Які особливості виконання tours в великі пози?
3. Які вправи сприяють підготовці до виконання tours в великі пози?
4. В яких розділах класичного уроку застосовують tours в великі пози?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахеян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахеян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККіМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л., 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів СЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 10.Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Тема 61. Оберти розділу «Adagio».

Поняття, послідовність вивчення, правила виконання та методичні рекомендації виконання обертів, які використовуються при побудові розділу Adagio.

Різновиди обертів в Adagio :

- оберти fouette;
- grand fouette;
- renverse.

Виконання різновидів обертів в Adagio в «чистому вигляді» та у поєднанні з іншими рухами класичного танцю.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок стійкості корпусу та силу ноги, піднятої на 90* під час оберту. Засвоєння етапів вивчення обертів розділу «Adagio».

Завдання

1. Виконати оберти fouette 45* та 90*
2. Виконати grand fouette до I та III arabesque.
3. Виконати grand fouette з effacee до effacee.
4. Виконати renverse.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати основні особливості виконання обертів розділу «Adagio».
2. Скласти комбінацію з використанням обертів розділу «Adagio».
3. Досягти виворотності виконання при реалізації обертів розділу «Adagio».

Питання для самоперевірки

1. Яке місце займають оберти в розділу «Adagio»?
2. Які особливості виконання обертів розділу «Adagio»?
3. Яка послідовність вивчення обертів розділу «Adagio»?
4. Яким розвиток мають оберти розділу «Adagio» в процесі навчання?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
2. Ахекян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
3. Ахекян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.:ДАКККиМ, 2003. 115 с.
4. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - 2-ге вид. - К.: Музична Україна, 1990. -256 с.
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. - К., 2007. – 154 с.
6. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л.. 2003. – 160 с.
7. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
8. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів ЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.

9. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
10. Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

РОЗДІЛ 12. Вдосконалення уроку народно-сценічного танцю.

Тема 62. Методичні рекомендації щодо адаптації м'язів до підвищеного фізичного навантаження.

Адаптація м'язів до підвищеного фізичного навантаження — це складний біологічний процес. Для хореографів важливо розуміти, як безпечно «провести» організм через етап стресу до етапу підвищеної працездатності.

Практичне заняття

Мета: теоретичне обґрунтування та надання методичних інструментів для поступового підвищення інтенсивності тренувань без ризику травматизації, а також оптимізація відновлювальних процесів у м'язових тканинах.

Завдання

1. Знати основні аспекти адаптації.
2. Ключові принципи адаптації.
3. Розуміти значення впровадження принципів періодизації та варіативності навантажень.

Індивідуальне заняття

Мета: опанувати механізми адаптації організму до хореографічного навантаження та розробити систему запобігання перевтомі й травмам.

Завдання

1. Розуміти фази адаптації (тривога, резистентність, виснаження) та поняття «суперкомпенсації».
2. Алгоритм побудови уроку, що забезпечує поступове «включення» всіх груп м'язів.
3. Техніки релаксації та стретчингу як засобів відновлення після трюкової роботи.

Завдання для самостійної роботи

1. Опанувати та занотувати 5 вправ для статичного розтягування основних м'язових груп, які варто виконувати після навантаження.
2. Опрацювати правила виконання адаптації м'язів та адаптувати під свої власні потреби.

Питання для самоперевірки

1. Які ознаки свідчать про те, що стадія адаптації перейшла у стадію перетренованості?
2. Як дефіцит сну та незбалансоване харчування впливають на фізичне навантаження?
3. Що таке «відстрочений м'язовий біль» і як його зняти?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демещук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Бернадська Д. П. Феномен синтезу мистецтв у сучасній українській сценічній хореографії: Автореф. дис. канд. мистецтвознавства. : 17.00.01 / Д. П. Бернадська; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. - К., 2005. - 20 с. - укр. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2013_7_11
3. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
4. Грек В. А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії. Актуальні питання культурології. Випуск 17/2017 С. 168-172. PDF
5. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
6. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92с.
7. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
8. Культурні домінанти ХХІ століття: мистецька освіта : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. / упор. С. В. Шалапа. Київ, 30 вересня 2022 р. Київ : НАКККиМ, 2022. 226 с. PDF
9. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
10. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 05–06 червня 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. 141 с. PDF
11. Проблеми мистецької освіти та виконавства: збірник науково-методичних статей / за ред. Ю. Ф. Дворника та О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. Вип. 13. 253 с. PDF
12. Реброва О.Є. Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проекції педагогіки мистецтва: [монографія] / О.Є.Реброва. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 295с. PDF

Тема 63. Набуття навичок виконання ускладнених рухів біля станка та на середині зали (четвертий рівень).

Четвертий рівень навчання є етапом технічної зрілості. На цьому рівні базові рухи трансформуються у віртуозні елементи, додаються складні координаційні зв'язки, прискорені темпи та великі форми.

Практичне заняття

Мета: оволодіння технікою виконання комбінованих рухів підвищеної складності, що вимагають високого рівня координації, витривалості та вміння миттєво змінювати характер руху (від різкого до м'якого).

Завдання

1. Засвоїти техніку подвійних обертів на підлозі та в повітрі, складних дробових вистукувань із синкопованим ритмом, та віртуозних стрибків.
2. Удосконалити силову витривалість м'язів при тривалому навантаженні.
3. Сформуванати манеру виконання та артистизм у складних танцювальних фразах.

Завдання для самостійної роботи

1. Опанувати ключові особливості виконання ускладнених рухів.
2. Відпрацювати силову витривалість м'язів.
3. Вдосконалити координаційну точність у поєднанні з музичним ритмом.

Питання для самоперевірки

1. Яку роль відіграє «точка» (фокусування погляду) при виконанні швидких обертів по діагоналі?
2. Як досягти синхронності звуку при виконанні складних дробів у парі або ансамблі?
3. Які основні правила безпеки при виконанні великих стрибків із приземленням у глибоке *plié*?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демещук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
4. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92с.
5. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
6. Культурні домінанти XXI століття: мистецька освіта : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. / упор. С. В. Шалапа. Київ, 30 вересня 2022 р. Київ : НАКККиМ, 2022. 226 с. PDF

7. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
8. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 05–06 червня 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. 141 с. PDF
9. Проблеми мистецької освіти та виконавства: збірник науково-методичних статей / за ред. Ю. Ф. Дворника та О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. Вип. 13. 253 с. PDF
10. Реброва О.Є. Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проекції педагогіки мистецтва: [монографія] / О.Є.Реброва. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 295с. PDF
11. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». - друкується. https://drive.google.com/file/d/1k_-Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFIU9H_F/view?usp=sharing

Тема 64. Техніка виконання та методика викладання танцювальних елементів шотландського танцю.

Шотландський танець – це унікальна техніка, що поєднує балетну виворітність із потужною стрибковою енергією та специфічною роботою рук. Методичні рекомендації щодо вивчення основних елементів.

Практичне заняття

Мета: опанування технічних канонів шотландської хореографії, розвиток високої стрибучості, сили стопи та специфічної координації, що притаманна танцям гірських регіонів Шотландії.

Завдання

1. Вивчити базові позиції ніг та рук (специфічне тримання пальців); засвоїти техніку м'якого приземлення після високих стрибків.
2. Зміцнити м'язи гомілкостопа та розвинути витривалість для тривалого танцю на півпальцях.
3. Ознайомити з історією та етикетом шотландського танцю.

Завдання для самостійної роботи

1. Відпрацювати одночасну роботу ніг (швидкі стрибки) та зміну позицій рук.
2. Опрацювати технічно складні рухи.
3. Проаналізувати відеоматеріал.

Питання для самоперевірки

1. Яку роль відіграє «м'яке коліно» при приземленні в стрибкових комбінаціях?
2. Які особливості музичного розміру?

3. Яка головна відмінність у положенні стопи робочої ноги в шотландському танці порівняно з класичним (позиція *sur le cou-de-pied*)?
4. Як працюють руки під час виконання швидких поворотів?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Бернадська Д. П. Феномен синтезу мистецтв у сучасній українській сценічній хореографії: Автореф. дис. канд. мистецтвознавства. : 17.00.01 / Д. П. Бернадська; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. - К., 2005. - 20 с. - укр. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2013_7_11
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Грек В. А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії. Актуальні питання культурології. Випуск 17/2017 С. 168-172. PDF
4. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
5. Зубатов С. Стил ь викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92с.
6. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
7. Культурні домінанти ХХІ століття: мистецька освіта : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. / упор. С. В. Шалапа. Київ, 30 вересня 2022 р. Київ : НАКККиМ, 2022. 226 с. PDF
8. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. Х Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 05–06 червня 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. 141 с. PDF

Internet-ресурси:

9. How to Scottish Dance - "Broadwords" Dance
<https://www.youtube.com/watch?v=YRi4rMjTgeQ>
10. Scottish Champion Highland dancers compete in Reel of Tulloch during 2023 Ballater Highland Games
<https://www.youtube.com/watch?v=zj1MbVKVQfk>
11. One Take: LOTD25 Warlords (featuring Cathal Keaney)
<https://www.youtube.com/watch?v=OAXzRv4YNOM>

Тема 65. Виразність виконання технічних рухів.

Виразність у народно-сценічному танці – це не лише зовнішня емоційність, а передусім здатність танцівника передати національний характер та зміст руху через пластику тіла, координацію та органічне поєднання техніки з музикою.

Практичне заняття

Мета: формування у здобувачів освіти навичок осмисленого та художньо виразного виконання технічних елементів, де техніка є не самоціллю, а засобом створення національного образу, а також розвиток органічного синтезу акторської майстерності та хореографічної віртуозності.

Завдання

1. Засвоїти методику поєднання технічних рухів із характерними положеннями голови, плечей та погляду.
2. Розкрити взаємозв'язок між м'язовим зусиллям та зовнішнім художнім результатом.
3. Розвивати пластичну виразність рук (особливо у жінок) та динамічну експресію корпусу (у чоловіків).
4. Виховувати повагу до етичних норм та естетичних ідеалів різних народів, що відображаються у манері виконання.

Індивідуальне заняття

Мета: розвинути здатність виконавця наповнювати складні технічні рухи змістом, використовуючи координацію погляду, дихання та «акцентну» пластику.

Завдання

1. Навчитися розрізняти характер подачі технічних рухів (наприклад, гордовита виразність в іспанських танцях проти відкритої, щирої радості в українських).
2. Опрацювати узгодженість руху очей, голови та кистей рук під час виконання обертів та дробів.
3. Опанувати навичку «внутрішнього монологу» під час танцю для створення органічного образу.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацюйте один і той самий технічний рух у трьох різних емоційних станах. Проаналізуйте різницю.
2. Підготуйте перелік із 5 характерних рухів рук у жіночому/чоловічому танці (обраного характеру), які несуть конкретне змістове навантаження (запрошення, сором'язливість, відмова тощо).
3. Переглянути відеоматеріал та занотувати, як соліст «готує» глядача до складного трюку за допомогою жесту чи погляду.

Питання для самоперевірки

1. У чому полягає різниця між «технічною точністю» та «художньою виразністю» руху?
2. Як погляд танцівника впливає на сприйняття глядачем висоти стрибка або швидкості обертів?

3. Чому «застигле» обличчя під час виконання складних дробів вважається методичною помилкою?
4. Як музичне фразування (дихання в музиці) допомагає зробити технічний рух більш виразним?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демешук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Грек В. А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії. Актуальні питання культурології. Випуск 17/2017 С. 168-172. PDF
4. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
5. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.
6. Зубатов С. Стил ь викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92с.
7. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
8. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
9. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
10. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
11. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 05–06 червня 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. 141 с. PDF

Тема 66. Вдосконалення рухів віртуозної техніки.

На цьому етапі техніка має стати автоматичною, що дозволяє здобувачу освіти зосередитися на образі, не втрачаючи при цьому академічної чистоти виконання.

Практичне заняття

Мета: розвиток стабільної координації в екстремальних темпах та формування індивідуального стилю виконавця.

Завдання

1. Домогтися бездоганної чистоти виконання складних елементів та опанувати комбіновані трюки.
2. Удосконалити швидкість м'язової реакції при зміні ритмічних малюнків.
3. Навчитися раціонально розподіляти сили під час виконання тривалих віртуозних фіналів.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити власний комплекс спеціальних вправ для зміцнення стопи, який допоможе витримувати тривалі дробні навантаження.
2. Переглянути відеоматеріал з «трюковими частинами» професійного ансамблю. Виписати 3 технічні прийоми, які артисти використовують для досягнення ефекту «зависання» в повітрі.
3. Вдосконалити виконання технічних елементів з музичним супроводом.

Питання для самоперевірки

1. Яку роль відіграє підготовче *plié* у виконанні високого віртуозного стрибка?
2. Як забезпечити безпеку колінних суглобів та хребта під час приземлення після великих трюкових стрибків?
3. Опишіть техніку «точки» (роботи голови) під час виконання серії швидких піруетів по колу.
4. Які м'язові групи відповідають за чіткість та швидкість дрібного дробу?
5. Як координація рук допомагає утримувати рівновагу під час виконання складних присядок?

Рекомендовані джерела:

Література:

1. Андрій Демешук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
2. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
3. Грек В. А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії. Актуальні питання культурології. Випуск 17/2017 С. 168-172. PDF

4. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів: навч. посібник – Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
5. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.
6. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92с.
7. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ: ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
8. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
9. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
10. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. 219 с. PDF
11. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 05–06 червня 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. 141 с. PDF
12. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». - друкується. https://drive.google.com/file/d/1k_-Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFlU9H_F/view?usp=sharing

4. Структура освітнього компонента

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог о	у тому числі				
		Лек	Пр.	Сем	Інд	СРЗВ О
1	2	3	4	5	6	7
V СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 9. Послідовність ускладнення exercise з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти.						
Тема 45. Основні форми port de bras.	8	1	4			3
Тема 46. Значення та різновид temps lie.	9	1	4		1	3
Тема 47. Основні танцювальні кроки.	7		4			3
Тема 48. Введення півпальців в exercise.	7		4			3
Тема 49. Розвиток виразності виконання exercise.	9		5			4
Тема 50. Специфіка виконання вправ exercise на 90*.	8		4			4
Тема 51. Exercise en tournant як складова частина розвитку координації.	12	1	6		1	4
Усього годин за розділом 9	60	3	31		2	24
РОЗДІЛ 10. Методичні підходи до планування та викладання уроку народно-сценічного танцю.						
Тема 52. Методичні рекомендації щодо складання комбінацій біля станка.	9	1	3		1	4
Тема 53. Exercise біля станка та комплекс тренувальних вправ на середині зали (третій рівень).	15	1	8			6
Тема 54. Самостійне створення навчальних комбінацій ЗВО.	16	1	8		1	6
Тема 55. Вивчення основних рухів та комбінацій в характері єврейського танцю.	10		6			4
Тема 56. Особливості виконання рухів словацького танцю.	10		6			4
Усього годин за розділом 10	60	3	31		2	24
Усього годин за V семестр	120	6	62		4	48
VI СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 11. Методика виконання та викладання обертів рухів.						
Тема 57. Початок вивчення обертів. Підготовчі вправи до pirouettes та tours.	8		4			4
Тема 58. Pirouettes та tours – етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	14	1	6		1	6
Тема 59. Підготовчі вправи до tours в великій поз.	10		6			4

Тема 60. Tours в великій поз. Етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	16	1	8		1	6
Тема 61. Оберти розділу «Adagio».	12	1	7			4
Усього годин за розділом 11	60	3	31		2	24
РОЗДІЛ 12. Вдосконалення уроку народно-сценічного танцю.						
Тема 62. Методичні рекомендації щодо адаптації м'язів до підвищеного фізичного навантаження.	13	2	5		1	5
Тема 63. Набуття навичок виконання ускладнених рухів біля станка та на середині зали (четвертий рівень).	12	1	6			5
Тема 64. Техніка виконання та методика викладання танцювальних елементів шотландського танцю.	10		6			4
Тема 65. Виразність виконання технічних рухів.	13		7		1	5
Тема 66. Вдосконалення рухів віртуозної техніки.	12		7			5
Усього годин за розділом 12	60	3	31		2	24
Усього годин за VI семестр	120	6	62		4	48
Разом	240	12	124		8	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
45	Основні форми port de bras.	4
46	Значення та різновид temps lie.	4
47	Основні танцювальні кроки.	4
48	Введення півпальців в exercise.	4
49	Розвиток виразності виконання exercise.	5
50	Специфіка виконання вправ exercise на 90*.	4
51	Exercise en tournant як складова частина розвитку координації.	6
52	Методичні рекомендації щодо складання комбінацій біля станка.	3
53	Exercise біля станка та комплекс тренувальних вправ на середині зали (третій рівень).	8
54	Самостійне створення навчальних комбінацій ЗВО.	8
55	Вивчення основних рухів та комбінацій в характері єврейського танцю.	6
56	Особливості виконання рухів словацького танцю.	6
57	Початок вивчення обертів. Підготовчі вправи до pirouettes та tours.	4

58	Pirouettes та tours – етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	6
59	Підготовчі вправи до tours в великі поз.	6
60	Tours в великі поз. Етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	8
61	Оберти розділу «Adagio».	7
62	Методичні рекомендації щодо адаптації м'язів до підвищеного фізичного навантаження.	5
63	Набуття навичок виконання ускладнених рухів біля станка та на середині зали (четвертий рівень).	6
64	Техніка виконання та методика викладання танцювальних елементів шотландського танцю.	6
65	Виразність виконання технічних рухів.	7
66	Вдосконалення рухів віртуозної техніки.	7
	Разом	124

6. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
46	Значення та різновид temps lie.	1
51	Exercice en tournant як складова частина розвитку координації.	1
52	Методичні рекомендації щодо складання комбінацій біля станка.	1
54	Самостійне створення навчальних комбінацій ЗВО.	1
58	Pirouettes та tours – етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	1
60	Tours в великі поз. Етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	1
62	Методичні рекомендації щодо адаптації м'язів до підвищеного фізичного навантаження.	1
65	Виразність виконання технічних рухів.	1
	Разом	8

7. Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
45	Основні форми port de bras.	3
46	Значення та різновид temps lie.	3
47	Основні танцювальні кроки.	3
48	Введення півпальців в exercise.	3

49	Розвиток виразності виконання exercise.	4
50	Специфіка виконання вправ exercise на 90*.	4
51	Exercise en tournant як складова частина розвитку координації.	4
52	Методичні рекомендації щодо складання комбінацій біля станка.	4
53	Exercise біля станка та комплекс тренувальних вправ на середині зали (третій рівень).	6
54	Самостійне створення навчальних комбінацій ЗВО.	6
55	Вивчення основних рухів та комбінацій в характері єврейського танцю.	4
56	Особливості виконання рухів словацького танцю.	4
57	Початок вивчення обертів. Підготовчі вправи до pirouettes та tours.	4
58	Pirouettes та tours – етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	6
59	Підготовчі вправи до tours в великі поз.	4
60	Tours в великі поз. Етапи вивчення, різновид та поєднання з основними рухами класичного танцю.	6
61	Оберти розділу «Adagio».	4
62	Методичні рекомендації щодо адаптації м'язів до підвищеного фізичного навантаження.	5
63	Набуття навичок виконання ускладнених рухів біля станка та на середині зали (четвертий рівень).	5
64	Техніка виконання та методика викладання танцювальних елементів шотландського танцю.	4
65	Виразність виконання технічних рухів.	5
66	Вдосконалення рухів віртуозної техніки.	5
	Разом	96

8. Методи та форми навчання

- **Лекційні та теоретичні методи:** лекція; пояснення (опанування термінології та біомеханіки руху); показ; перегляд відео-матеріалів (аналіз виступів світових зірок або професійних ансамблів допомагає формувати естетичний смак).
- **Практичні заняття:** виконання практичних завдань (комбінації біля станка та на середині залу); опитування здобувачів освіти, (перевірка знання назв рухів та методика їх виконання); аналіз комбінацій (розуміння побудови логічних зв'язок між рухами).

- **Індивідуальна робота** (ефективна форма для корекції технічних помилок): практичний показ; аналіз власних комбінацій та уроків класичного й народно-сценічного танців.
- **Самостійна робота** (спрямована на поглиблення знань): робота з навчально-методичною літературою та відео-матеріалами; виконання завдань.

9. Методи та форми контролю

Методами контролю для визначення інформації про рівень підготовки здобувача є:

- Візуальне спостереження, безперервний моніторинг;
- Практичне випробування;
- Порівняльний аналіз;
- Теоретичне опитування;
- Самоконтроль;
- Залік (5 семестр);
- Підготовка до комплексного кваліфікаційного іспиту (6 семестр).

Форми контролю

Контроль знань та вмінь здобувачів вищої освіти здійснюється за **100-бальною накопичувальною системою**. Оцінювання базується на принципі безперервності: бали накопичуються протягом усього навчального семестру за різні види діяльності, що стимулює ЗВО до систематичної роботи.

1. Поточний контроль (максимум 60 балів)

Поточне оцінювання дозволяє відстежити динаміку професійного зростання ЗВО. Воно включає наступні компоненти:

1.1. Практична робота на заняттях (40 балів):

А. Практичний показ (20 балів)

- правильність постановки корпусу, позицій ніг та рук, положення голови;
- дотримання академічних канонів класичного танцю та стилістичних особливостей народно-сценічного танцю (характерна манера, національний колорит).
- музикальність, координація та чистота виконання елементів та вправ класичного та народно-сценічного танцю.

Б. Методичне пояснення (20 балів)

- усний аналіз заданого руху: поняття, методично-технічні особливості виконання, музичне оформлення.
- типові помилки при виконанні та методи їх виправлення;
- методика викладання елемента для різних етапів навчання (від простого до складного);

1.2. Виконання завдань на самостійне опрацювання (20 балів):

- відпрацювання вивчених на практичних заняттях рухів та вправ;
- побудова танцювальних комбінацій;
- комплексний методичний аналіз окремого руху чи вправи..

2. Підсумковий контроль (максимум 40 балів)

Підсумковий контроль є комплексною перевіркою професійної готовності здобувача. Він проводиться у формі практичного показу (V-й семестр залік/VI-й семестр екзамен) з обов'язковим методичним поясненням.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

	Практичні	Самостійна робота	Всього
Розділ 9 (Т 45-51)	20	10	30
Розділ 10 (Т 52-56)	20	10	30
Залік	-	-	40
Всього	40	20	100
	Практичні	Самостійна робота	Всього
Розділ 11 (Т 57-61)	20	10	30
Розділ 12 (Т 62-66)	20	10	30
Екзамен	-	-	40
Всього	40	20	100

10. Оцінювання результатів навчання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	За шкалою ECTS	За національною системою	Характеристика знань, умінь і навичок здобувача освіти
90 - 100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти повністю володіє матеріалом освітнього компонента. Демонструє технічно досконале виконання вправ exercise класичного та народно-сценічного танцю біля станка та на середині залу з чітким дотриманням методичних принципів. Виконання відзначається координаційною точністю, стійкістю, контролем, збереженням виворотності,

			точністю амплітуди руху, виразністю та музичністю. Здобувач вищої освіти вільно та аргументовано пояснює методичні особливості виконання рухів та вправ, етапи вивчення елементів, самостійно виявляє та коригує методичні помилки, демонструє високий рівень виконавської та методичної культури.
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти здебільшого володіє матеріалом освітнього компонента. Техніка виконання вправ є правильною, хоча трапляються незначні неточності в координації, ритмі або стабільності корпусу. Комбінації виконуються логічно, методика викладання зрозуміла, однак варіативність і глибина методичного аналізу проявляються не завжди повною мірою. Виконавська манера та стилістична відповідність сформовані, але ще не стабільні.
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти засвоїв основний обсяг матеріалу освітнього компонента. Виконання базових елементів exercise є задовільним, проте координаційно-складні рухи виконуються з помітними технічними неточностями. Спостерігаються труднощі у збереженні балансу, виворотності, чіткості виконання рухів рухів. Методичні знання носять репродуктивний характер, аналіз помилок поверхневий. Виконавська виразність використовується епізодично.
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на елементарному рівні. Техніка виконання вправ нестійка, порушуються

			координація, ритмічність та логіка рухів. Комбінації виконуються з численними методичними зауваженнями, розуміння етапів вивчення та принципів викладання фрагментарне. Виконавська культура та стилістична точність виражені слабо.
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання та навички з освітнього компонента. Виконання базових і складніших елементів exercise супроводжується суттєвими технічними помилками, відсутній контроль корпусу, амплітуди та координації. Методичні пояснення непослідовні, логіка побудови вправ і комбінацій не дотримується.
35-59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	Здобувач вищої освіти частково володіє матеріалом освітнього компонента, але не здатен якісно виконувати та методично пояснювати основні вправи exercise. Порушуються музичність, ритм, просторове орієнтування, технічні навички нестійкі, комбінації виконуються з істотними помилками. Педагогічні вміння та виконавська культура не сформовані.
0-34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням)	Здобувач вищої освіти не володіє матеріалом освітнього компонента. Не виконує навіть базових елементів exercise, не розуміє методики викладання, порушує технічні та музичні вимоги. Відсутні елементарні виконавські та педагогічні навички, професійна готовність не сформована.

11. Методичне забезпечення

1. Нормативна база та навчальний контент:
 - Робоча програма курсу (тематичне планування та погодинний розподіл).
 - Комплекс методичних вказівок і практичних завдань для всіх видів аудиторних занять.
 - Перелік питань для самостійного контролю знань.
 - Медіатека (фахові відеоматеріали та записи зразкових виступів).
 - Рекомендовані фахові підручники та навчальні посібники.
2. Система моніторингу та оцінювання:
 - Параметри та критерії оцінювання навчальних досягнень (технічні показники: апломб, виворотність; виконавські якості: музикальність, артистизм).
 - Діагностичний інструментарій (форми поточного та підсумкового контролю).
3. Електронне та мультимедійне супроводження:
 - Візуалізаційні матеріали та мультимедійні презентації.
 - Освітня платформа Moodle.
 - Репозиторій Коледжу <https://rep.dance-academy.kyiv.ua>

12. Рекомендовані джерела:

Література:

Основна:

1. Ахекян Т.Л. Значення рук в класичному танці. Методичні рекомендації. – К., 2001.
2. Ахекян Т.Л. Методика викладання класичного танцю у підготовчих групах: Навчально-методичний посібник. – К.: ДАКККиМ, 2003. 115 с.
3. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. – 2-ге вид. – К.: Музична Україна, 1990. – 256 с.
4. Володько В. Ф. Методика викладання народно-сценічного танцю: Навчально-методичний посібник. Вид. 2-е, переробл. / В.Ф. Володько. – К.: ДАКККиМ, 2007. – 306 с. PDF
5. Герц І.І. Класичний танець. Методика професійного розвитку танцівника: навчальний посібник. – К., 2007. – 154 с.
6. Гончаренко Ю.В. Хореографія: основи класичного танцю: навч.-метод. посіб./Ю.В. Гончаренко, О.А. Єрмакова – З., 2018.- 239с.
7. Зайцев Є.В., Колесниченко Ю.В. Основи народно-сценічного танцю. Навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-IV рівня акредитації/Вид. друге, доопрацьоване і доповнене/— Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 416с.
8. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92с.
9. Камін В. О. Народно-сценічний танець: груповий розподіл вправ біля станка / В. О. Камін. – Київ : ДАКККиМ, 2008. – 151 с. URL: <https://studfile.net/preview/10035443/>
10. Колосок О. Майстри народно-сценічного танцю : біографічний довідник / уклад. О.П.Колосок. – К. : ДАКККиМ, 2008. – 116 с.
11. Морозов А. І. Віртуозні рухи як феномен народного хореографічного мистецтва. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 60–63. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/8/15.pdf>
12. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 05–06 червня 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. 141 с. PDF
13. Проблеми мистецької освіти та виконавства: збірник науково-методичних статей / за ред. Ю. Ф. Дворника та О. В. Коваль. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. Вип. 13. 253 с. PDF
14. Цветкова Л.Ю. Методика викладання класичного танцю. Підручник.- К.: Альтерпрес, 2005.- 324с.: іл.

Допоміжна:

15. Андрійчук М. О. Методика вивчення класичного танцю: метод. рек. для студ. спеціальності «Хореографія». – Л., 2016. – 26 с.
16. Бернадська Д. П. Феномен синтезу мистецтв у сучасній українській сценічній хореографії: Автореф. дис. канд. мистецтвознавства. :

- 17.00.01 / Д. П. Бернадська; Київ. нац. ун-т культури і мистец. - К., 2005. - 20 с. - укр. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2013_7_11
- 17.Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. - Л.. 2003. – 160 с.
- 18.Грек В. А. Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії. Актуальні питання культурології. Випуск 17/2017 С. 168-172. PDF
- 19.Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів : навч. посібник – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 84с.
20. Захарчук Н. Словник хореографічних термінів ЛОВНИК Навчально-методичний посібник. – Л., 2013. – 27 с.
21. Котов В., Одерій Л. Теорія і методика класичного танцю. – С., 2021. – 58 с.
- 22.Культурні домінанти ХХІ століття: мистецька освіта : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. / упор. С. В. Шалапа. Київ, 30 вересня 2022 р. Київ : НАКККіМ, 2022. 226 с. PDF
- 23.Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці. Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 26. С. 309–316. PDF
- 24.Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 20–21 травня 2020 р. Київ : НАКККіМ, 2020. 216 с. PDF
- 25.Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 01–02 червня 2023 р.). Київ : НАКККіМ, 2023. 219 с. PDF
- 26.Реброва О.Є. Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проекції педагогіки мистецтва: [монографія] / О.Є.Реброва. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 295с. PDF

Авторські публікації у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України та до наукометричних баз:

- 27.Андрій Демещук, Сергій Афанасьєв, Олександр Нестеров. Методика формування віртуозності в народно-сценічному танці: педагогічний аспект. Журнал «Перспективи та інновації науки» № 10 (56) 2025. С. 355-366. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-355-366)
- 28.Клявін Д. Р., Прянічников В. В., & Прянічнікова Л. Ю. (2025). Компетентнісний підхід у професійній підготовці хореографа-постановника. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (23). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17383482>
- 29.Дмитро Клявін, Володимир Прянічников, Людмила Прянічнікова. Класичний танець як культурний код: роль хореографа-постановника в актуалізації традицій. «Актуальні питання гуманітарних наук». Випуск № 90 том 1, 2025 р. с. 154-161. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-1-23>

30. Нестеров О.М., Башкірова В.В., Федь В.В., Формування професійних компетентностей хореографа через інтеграцію класичного та народно-сценічного танцю/ «Педагогічна Академія: наукові записки» № 24 (2025) DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17737528> <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1465/1332>
31. Федь В.В., Башкірова В.В., Нестеров О.М. Міждисциплінарний підхід до вивчення класичного та народно-сценічного танцю у сучасному мистецькому просторі./ «Актуальні питання гуманітарних наук». - друкується. https://drive.google.com/file/d/1k_-Wlx_CUtZQh-blHvavyHD5kFlU9H_F/view?usp=sharing

Internet-ресурси:

32. Єврейський танець". Заслужений академічний Буковинський ансамбль пісні і танцю ім. А.Кушніренка.
https://www.youtube.com/watch?v=JZpTRstv5nM&list=RDJZpTRstv5nM&start_radio=1
33. Veryovka - Єврейський танець «Хустинка кохання».
https://www.youtube.com/watch?v=6EC7rGUN1GI&list=RD6EC7rGUN1GI&start_radio=1
34. Veryovka - Словацький танець «Василево цифри»
https://www.youtube.com/watch?v=KMfammOYbFU&list=RDKMfammOYbFU&start_radio=1
35. Fiddler On The Roof': National Tour Cast Gives Epic Performance Of 'To Life' | Access <https://www.youtube.com/watch?v=A1eTtJ1Imjc>
36. Folklore Ensemble "MAGURA", Slovakia, Triangle Folklore Festival 2016
https://www.youtube.com/watch?v=EIyV2hAgIDg&list=RDEIyV2hAgIDg&start_radio=1
37. How to Scottish Dance - "Broadwords" Dance
<https://www.youtube.com/watch?v=YRi4rMjTgeQ>
38. Lúčnica – KARIČKA
https://www.youtube.com/watch?v=8jG7P3NU2aQ&list=RD8jG7P3NU2aQ&start_radio=1
39. Lúčnica – POLKA
https://www.youtube.com/watch?v=IHppEQ4Ku58&list=RDIHppEQ4Ku58&start_radio=1
40. One Take: LOTD25 Warlords (featuring Cathal Keaney)
<https://www.youtube.com/watch?v=OAXzRv4YNOM>
41. Scottish Champion Highland dancers compete in Reel of Tulloch during 2023 Ballater Highland Games
<https://www.youtube.com/watch?v=zj1MbVKVQfk>

13. Контрольні питання та практичні завдання (залік V семестр)

1. Розкрийте поняття та значення *port de bras*, охарактеризуйте шість основних форм, етапи їх вивчення та методичні вимоги до виконання; продемонструйте комбінацію з використанням основних форм *port de bras*.
2. Дайте визначення поняттю *temps lié*, розкрийте його методичне значення, етапи вивчення та роль у формуванні навичок переносу центру ваги, координації та музичальності; виконайте *temps lié* на 90°.
3. Поясніть поняття *pas de bourrée*, охарактеризуйте етапи його вивчення, основні різновиди та правила виконання, а також значення *pas de bourrée* у побудові танцювальних комбінацій різних розділів уроку; продемонструйте один із різновидів *pas de bourrée*.
4. Охарактеризуйте послідовність і методичні умови введення півпальців у *exercice*, їх значення для розвитку сили, стійкості та рівноваги опорної ноги, а також типові помилки і способи їх корекції; виконайте комбінацію використовуючі рухи класичного танцю на півпальцях (наприклад *battement fondu*, *battement frappé*, *rond de jambe en l'air* або *battement relevé lent*).
5. Розкрийте поняття *épaulement*, охарактеризуйте пози *croisé*, *effacé*, *écarté*, *attitude* та чотири *arabesque*, їх значення для розвитку виразності і стилістики класичного танцю; продемонструйте комбінацію на виконання великих поз класичного танцю на 90°.
6. Поясніть методичні особливості та послідовність вивчення рухів класичного танцю на 90°, визначте їх роль у розвитку сили та підготовці до розділу «*Adagio*»; виконайте комбінацію з використанням рухів на 90° (*battement fondu*, *battement soutenu*, *rond de jambe en l'air* або *grand rond*).
7. Дайте визначення поняттю *en tournant*, охарактеризуйте етапи вивчення, методичні правила виконання та значення вправ *en tournant* для розвитку координації і просторової орієнтації; продемонструйте комбінацію використовуючи рухи *en tournant* (наприклад *battement tendu*, *battement fondu* або *rond de jambe par terre*).
8. Які типові помилки виникають при поєднанні рухів різних груп (наприклад, *ronds de jambe* та *grand battement*)? Розробити логічний перехід від вправи біля станка до вправ на середині залу, використовуючи елементи *port de bras*.
9. Яку роль відіграє підготовчий рух (*préparation*) у побудові комбінації? Пропонуйте два приклади *préparation* та обґрунтуйте.

10. У чому полягає специфіка виконання *Grand battement jeté* у народно-сценічному танці порівняно з класичним? Підібрати музичний матеріал для вправи *Grand battement jeté* у характері іспанського танцю (Хота) та пояснити вибір ритмічних акцентів.
11. Як змінюється характер виконання вправи *flic-flac*, якщо ми переходимо від навчального темпу до характерного сценічного? Створити комбінацію *flic-flac* на 8 тактів, що містить ключі, одинарні та подвійні удари ногою.
12. Якими критеріями слід керуватися при виборі темпу та музичного розміру для конкретної вправи (наприклад, *battement fondu*)? Яка допустима тривалість навчальної комбінації для студентів середнього та старшого курсів?
13. У чому полягає основна відмінність «єврейського кроку» від класичного перемінного кроку? Як взаємодіють плечі та голова при виконанні «штрихових» рухів ногами?
14. Які особливості постановки корпусу в словацькому чардаші порівняно з угорським? Які основні музичні розміри характерні для словацьких танців?

Контрольні питання та практичні завдання (екзамен VI семестр)

1. Розкрийте необхідність і послідовність вивчення підготовчих вправ до *pirouettes* та *tours*, охарактеризуйте етапи навчання та методичні вимоги до виконання; продемонструйте *preparation* до *pirouette* з II та V позицій на середині залу.
2. Охарактеризуйте класифікацію *pirouettes* і *tours*, етапи їх вивчення та особливості виконання, принципи поєднання з основними рухами класичного танцю; виконайте комбінацію використовуючі *pirouette* з II, IV або V позицій (*en dehors* або *en dedans*), *tours chainés*.
3. Дайте визначення *tours lent*, розкрийте етапи вивчення й методичні вимоги до виконання *tours lent en dehors* та *en dedans* у великих позах, їх значення для розвитку стійкості та сили; продемонструйте комбінацію використовуючі *tours lent* у позі *à la seconde* та *arabesque* з ногою.
4. Охарактеризуйте техніку виконання *tours* у великій позі, вимоги до осі обертання, роботи рук і голови, а також методичні зауваження при виконанні; виконайте комбінації використовуючи *tour en dehors* або *en dedans* у позі *arabesque* або *attitude*.

5. Розкрийте місце та значення обертів у структурі розділу «Adagio», охарактеризуйте технічні та методичні особливості виконання *fouetté*, *grand fouetté* і *renversé*; продемонструйте комбінацію з використанням один із різновидів обертів розділу «Adagio» (*fouetté 45°* або *90°*, *grand fouetté* до I або III *arabesque* або *renversé*).
6. Що таке «відстрочений м'язовий біль» (DOMS) і як він пов'язаний з процесом адаптації? Чому важливо чергувати інтенсивні тренування з днями активного відновлення?
7. Наскільки важлива практика відновлення м'язів? Пр продемонструйте вправи для статичного розтягування основних м'язових груп (квадрицепс, литковий м'яз, м'язи спини), які варто виконувати після навантаження.
8. Чому важливо закінчувати рух точно в кінці музичної фрази, а не раніше чи пізніше? Як використання «паузи» в музиці може підкреслити технічну складність елемента?
9. Оберіть один рух (наприклад, *pas de basque*) та виконайте його у трьох різних характерах: українському, молдавському та єврейському, обґрунтувавши зміну положення рук та корпусу.
10. Яка головна відмінність у положенні стопи робочої ноги в шотландському танці порівняно з класичним (позиція *sur le cou-de-pied*)? Скласти комбінацію на середині зали (16 тактів), що включає 4 *pas de basque* та серію стрибків із підбиттям ноги (*flings*).
11. У чому полягає різниця між «технічною точністю» та «художньою виразністю» руху? Як музичне фразування (дихання в музиці) допомагає зробити технічний рух більш виразним?
12. Скласти комбінацію біля станка на основі *Grand battement jeté*, де кожен кидок супроводжується активною роботою голови та зміною погляду (в клас, на глядача, в руку).
13. Назвіть основні напрями віртуозності чоловічого та жіночого танців. Які головні завдання мають бути вирішені під час опанування віртуозної техніки.